higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

FINANSIËLE BESTUUR: BOERDERY N4

10 November 2022

Hierdie nasienrigyn bestaan uit 5 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1: DIE BOERDEYBESTUURINLIGTINGSTELSEL

1.1
- Openingsbalansstaat.
- Sluitingsbalansstaat.
- Inkomste- en kapitaalrekonsiliasiestaat.
- Fondsebewegingstaat (4)

1.2
- Dit moet eenvoudig en maklik wees om mee te werk.
- Dit moet gebruik word.
- 'n Boer moet kennis hê van hoe om met die stelsel te werk. (3)

1.3
- Samestelling van 'n fisiese inventaris.
- Opstel van 'n aanvanklike (openings-) balansstaat gebaseer op die data van die inventaris.
- Opname van die inkomste/ontvangste en uitgawes/betalings.
- Opname van alle fisiese produksiedata.
- 'n Behoorlike stelsel van arbeidsrekords moet gehou word.
- Voorbereiding van jaarlikse finansiële state.
- Die ontleding en interpretasie van die resultate van 'n boerderyonderneming en die beplanning daarop gebaseer. (7)

1.4 1.4.1 Dit is 'n uiteensetting ('n notering) van 'n boerderyonderneming se tasbare bates ✓ met die ooreenstemmende geldwaardes daarvan.✓ (2)

1.4.2
- Grond.
- Vaste opknappings.
- Boorde, wingerde en plantasies.
- Voertuie, masjinerie en toerusting
- Voorraad. (2 × 5) (10)

1.4.3 Konserwatiewe markwaarde. (2)

1.4.4 Netto verkoopswaarde. (2)

1.5
- Die realisasiewaarde van die meeste bates verminder nie ✓ jaarliks met dieselfde bedrag nie. ✓
- Bates word nie noodwendig elke jaar ✓ teen dieselfde bedrag in die produksieproses gebruik nie. ✓ (4)

1.6 Appresiasie is die groei in waarde van 'n bate ✓oor sy nuttige lewe ✓ terwyl depresiasie die verlies aan waarde van 'n bate is ✓ as gevolg van normale slytasie oor die bate se nuttige lewe heen. ✓ (4)

1.7 1.7.1

$$\text{Depresiasiekoerts} = \frac{2}{\text{Verwagte gebruiksperiode}}\checkmark = \frac{2}{10} = 20\%\checkmark$$ (2)

1.7.2 Depresiasie = BV × R✓
R100 000 × 0,2✓
R✓20 000✓ (4)

1.7.3 BV = R100 000 – R20 000✓
R80 000✓ (2)

1.7.4 Depresiasie = $\frac{CP - S}{HU} \times \frac{H}{1}$✓
= $\frac{R100\,000 - R10\,000}{10\,000} \times \frac{1000}{1}$✓
= $\frac{R90\,000}{10}$✓
= R9 000✓ (4)
[50]

VRAAG 3: BOERDERYBALANSSTAAT

2.1 2.1.1
- Finansieringstruktuur verwys na die kombinasie✓ van die laste (rente op bates) van die boerderyonderneming. ✓
- Finansiële struktuur van die onderneming verwys na die wederkerige verhouding✓ tussen die verskillende soorte bates en laste.✓

2.1.2
- Netto bedryfsbates van 'n boerderyonderneming verwys na die verskil in die waarde van bedryfsbates ✓en bedryfslaste. ✓
- Netto waarde van die onderneming verwys na die verskil tussen die totale bates ✓ en totale laste.✓

(4 × 2) (8)

2.2 2.2.1 Stel 'n balansstaat op soos op 30 Junie 2016.

HARD-AT-WORK SHEEP FARMING ONDERNEMING BALANSSTAAT SOOS OP 30 JUNIE 2016			
LASTE Bedryfslaste	**(R)**	**BATES Bedryfsbates**	**(R)**
Telkomrekening agterstallig Krediteure vir mediese voorraad Voorraad Ongunstige banksaldo	11 000✓ 10 000✓ 9 000✓	Entstowwe en mediese voorraad Debiteure Saldo op lopende rekening Skaapvleis reg om te verkoop Kragvoer Elektrisiteit vooruit betaal Kontant in die kluis	13 000✓ 40 000✓ 30 000✓ 19 000✓ 40 000✓ 10 000✓ 15 000✓
	30 000✓		
Mediumtermynlaste			
Saldo van paaiementverkope	50 000✓		
	50 000✓		**167 000**✓
Langtermynlaste		**Beleggings**	
Huisverband 10-jaarlening	500 000✓ 50 000✓	Aandele by koöperatief	220 000✓
	550 000✓		**220 000**✓
		Roerende bates	
		Waterpomp (70 000 – 10 000)✓ Afleweringswa (95 000 – 15 000)✓ Ooie en ramme vir teel	60 000✓ 80 000✓ 25 000✓
TOTALE LASTE	**630 000**✓		**165 000**✓
		Vaste bates	
NETTO WAARDE (2 042 000 – 630 000) ✓	**1 412 000**✓	Grond en kantoorgeboue Koelpakkamer Slagpale	700 000✓ 350 000✓ 440 000✓
TOTALE NETTO WAARDE EN LASTE	**2 042 000**✓		**1 490 000**✓
		TOTALE BATES	**2 042 000**✓

(34)

LET WEL: Verkeerde antwoorde sal negatief nagesien word.

2.2.2 Totale kapitaal gebruik = Totale bates + waarde van huurgrond ✓
= R2 042 000 + R120 000✓
= R2 162 000✓ (3)

Dit kan onder die balansstaat op die toepaslike manier bygevoeg word.

2.2.3 Totale buitelandse kapitaal gebruik = Skuld + waarde van huurgrond ✓
= R633 000 + R120 000
= R753 000✓ (2)

2.2.4
- Bruto produksiewaarde
- Huurgrond vir weiding gebruik
- Skoolgeld vir eienaar se kinders betaal (3)

[50]

VRAAG 3 BOERDERYBALANSSTAAT

3.1 3.1.1 Monetêre waarde✓ van die plaasonderneming ✓ in 'n rekeningkundige periode.✓ (3)
OF
Waarde van goedere en dienste ✓ binne 'n jaar ✓ in 'n boerderyonderneming geproduseer.✓

3.1.2 'n Deel van die bruto produksiewaarde wat oorbly as kompensasie vir eie en buitelandse kapitaal✓ en vir die eienaar as 'n werker, bestuurder en entrepreneur.✓ (2)

3.1.3 Die totale skuld van die onderneming ✓plus die waarde van die huurgrond. ✓ (2)

3.1.4 'n Deel van die bruto produksiewaarde wat oorbly nadat produksie, bemarking en administratiewe koste afgetrek is✓ asook vergoeding aan verskaffers van buitelandse kapitaal ✓ as 'n kompensasie vir die boer se eie kapitaalbelegging.✓ En vir die boer as 'n werker, bestuurder en entrepreneur.✓ (4)

GPV – BOKTAK	**AMOUNT (R)**
Melkverkope Teelbokke gekoop Bokke aan die begin van die jaar Bokke aan die einde van die jaar Melk deur eienaar gebruik Bokkarkasse aan die plaaslike slagter verkoop	50 000✓ (200 000)✓ (500 000)✓ 300 000✓ 1 000✓ 510 000✓
TOTAAL	161 000✓
GPV- PLUIMVEETAK	
Eiers aan Shoprite verkoop	179000✓
TOTAAL	179000✓
GPV-KONTANTGEWASTAK	
Gewasse aan bokke gevoer Gewasse aan die supermark verkoop Waarde van gewasse deur werkers verbruik	12 000✓ 70 000✓ 5 000✓
TOTAAL	87 000✓
Totaal GPV (HELE PLAAS): GPV boktak + GPV pluimveetak + GPV kontantgewastak ✓	427 000✓

PRODUKSIE-, BEMARKINGS- EN ADMINISTRASIEKOSTE	
Verpakkingsmateriaal vir melk	2 000✓
Voer vir bokke gekoop	3 000✓
Elektrisiteit	15 000✓
Onderhoud van voertuie	20 000✓
Diesel aan die begin van die jaar	6 000✓
Diesel aan die einde van die jaar	(3 000) ✓
Diesel gedurende die jaar gekoop	10 000✓
Veeartsenyvoorraad	5 000✓
Diverse plaasonkoste	10 000✓
Depresiasie van toerusting	30 000✓
Lone aan skeerders betaal	5 000✓
Lone aan permanente personeel	40 000✓
Hoendervoer aangekoop	10 000✓
Rantsoene vir arbeiders gekoop	4 000✓
Gewasse vir bokke gevoer	12 000✓
Waarde van gewasse deur werkers verbruik	5 000✓
TOTAAL	174 000✓
NETTO PLAASINKOMSTE = Totaal GPV – Totale produksiebemarking en administratiewe koste ✓ = R427 000 – R174 000✓	253 000✓
PLAASPROFYT = NFI – Vergoeding van verskaffers van buitelandes kapitaal ✓ = NFI – (Rente + grondhuur)✓ = 253 000 – (12 000 + 3 000)✓	238 000✓

(39)
[50]

VRAAG 4: PRODUKSIE-EKONOMIEBEGINSELS

4.1
4.1.1 Onwaar
4.1.2 Waar
4.1.3 Waar
4.1.4 Waar
4.1.5 Onwaar
4.1.6 Waar

(6 × 1) (6)

4.2 Die wet van afnemende marginale opbrengste stel dit dat, namate addisionele eenhede✓ van ‘n wisselende inset ✓ in kombinasie met een of meer vaste inset(te) toegepas word,✓ die marginale insette uiteindelik begin afneem.✓ (4)

4.3 Marginaliteit verwys na ‘n verandering (‘n toename of afname) in een faktor✓ as gevolg van verandering in 'n ander faktor,✓ met alle ander faktore wat konstant bly.✓ (2)

4.4 4.4.1 Gesamentlike produkte word verkry waar die produksie van een produk✓ outomaties 'n vaste hoeveelheid van 'n ander produk genereer. ✓ Voorbeeld: beesvleis ✓en huide ✓ of wol ✓en skaapvleis✓.

4.4.2 Aanvullende produkte word verkry waar 'n verandering in die produksie van een produk ✓ geen invloed op die produksie van 'n ander het nie. ✓ Byvoorbeeld: veeweiding ✓ en bokke wat blare afvreet.

4.4.3 Aanvullende produkte word verkry wanneer 'n toename in die produksie van een produk ✓ lei tot 'n toename in die produksie van ‘n ander. ✓ Byvoorbeeld: peulgewasse ✓ gebruik in wisselbou, beeste en bokke wat naderende bosse kou wat meer gras vir beste beskikbaar stel.

4.4.4 Antagonistiese produkte kom voor as die produksie van een produk nie net die insette van 'n ander produk eis nie, ✓maar ook 'n nadelige uitwerking op die produk het. ✓ Byvoorbeeld: beeste en wildebeeste wat saam grootgemaak is, ✓ snotsiekte is dodelik vir beeste. ✓

(4 × 4) (16)

4.5 4.5.1

- Wisselende koste.
- Vaste koste.
- Totale koste

(2 × 3) (6)

4.5.2

Production per hectare (ton/ha)	Total fixed cost (R)	Total variable cost (R/t)	Total cost (R/t)	Average fixed cost (R/t)	Average variable cost (R/t)	Average total cost (R/t)	Marginal cost (R/t)
6.0	500	650	1150✓	83.3✓	108.3✓	191.6✓	
8.0	500✓	500	1000✓	62.5✓	62.5✓	125.5✓	150✓
10.0	500✓	600	1100✓	50.0✓	60.0✓	110.0✓	100✓

(16)
[50]

TOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou